

BAŞKA DÜNYALARA GEREK YOK...

Engin BAŞCI

ABSTRACT

NO NEED OF OTHER WORLDS

Environmentalist section has leaded to the dominant position at the World's agenda by obtaining of diffusion at the end of our century

The purpose of this article, in this meaning, is to accent the necessitative of environmentalist action which has gained gradually a contradictory articulation character, as way of life.

Romantizmin temel yaşantılarından biri, kapitalist düzende gitgide artan bir iş bölümü ve uzmanlaşma sonunda yaşamın parçalanmasıyla bireyin yalnız ve eksik kalmasıydı. Bu anlamda yitirilmiş bir cennetin yeniden ele geçirilme çabaları romantik sanatçının düşlerini süslüyordu. Her zaman duyumsadıkları parçalanmışlık ve yalnızlık endişesiyle birlikte, içlerinde yaşattıkları cennet düşlerinin yansımaları onların yapıtlarında görmek olasıdır. Georg Büchner, "Woyzeck"te yaşlı bir kadına şu masalı anlatır:

"Bir zamanlar yoksul bir çocuk vardı. Çocuğun annesi, babası yoktu; ikisi de ölmüştü. Dünyada artık hiç kimse yoktu. Herkes ölmüştü. İşte bu durumda yola koyuldu çocuk, ve gece gündüz demeden aramaya başladı. Yeryüzünde artık kimse olmadığı için gökyüzüne gitmek istedi. Ay da ööylesine dostca bakıyordu ki! Aya ulaşınca sonunda, gördü ki ay bir odun parçasından başka bir şey değil. O zaman, çocuk güneşe gitti. Güneşe vardığında ne görsün? Solmuş bir kasımpatı değil miymiş güneş. Yıldızlara gittiğinde...

Yeryüzüne dönmek istediğinde bu kez de yeryüzünü parçalanmış bir çanak olarak karşısında duruyor gördü. Tek başına kalan çocuk oraya oturdu, ağlamaya başladı. Hâlâ orada oturmaktadır ve yapayalnızdır". (*)

Büchner'in oyunda Woyzeck kişiliğiyle çizdiği dünya, geçen yüzyılın umuda yer bırakmayan, yalnız ve ışısız bir yaşamın betimlemesidir. Hızlı bir değişimin insanlar üzerinde yarattığı etkiyi anlatır o dönem sanatçıları. Gerçekten de Sanayi Devrimi'nden günümüze değin yaşanan hızlı değişim insanlığın hiç de alışık olmadığı bir şeydir. Gerçi yaşamın temeli değişme üzerine kurulmuştur; ama böylesi hızlı ve köklü bir değişim o zamana kadar hiç yaşanmamıştır. Üretim biçimleri ve tekniklerindeki dönüşüm, çağdaş dünyanın büyük ölçüde makineleşmesine, uzmanlığa gitmesine, makinelerin insan üzerinde güç kazanmasına ve çoğumuzun anlamasını ve işleyişini kavrayacak durumda olmadığımız büyük bir sürecin başlamasına neden olmuştur. İnsan ise, bu sürecin içerisinde, ancak büyük değişimin çok küçük parçası olan işlerle uğraşmaktadır.

İnsanlığın yaşadığı bu hızlı değişim, zamanımıza büyük bir trajedinin değişik görünümünü miras bıraktı. Trajedinin insanal yönü parçalanmış, çözülmüş bir dünya içerisinde yalnızlaşmış ve yabancılaşmış insanlarla varlığını duyumsatırken,

Güven Savaş Kızıltan'ın "Çağımızda Yabancılaşma Sorunu" adlı kitabından alınmıştır.

bunun uzantısında oluşan toplumsal ilişkiler düzeyinde görülen rahatsızlık ve anlaşmazlıklar kitlesel savaşları ortaya çıkarmıştır. Yirminci yüzyılın ilk yarısında yaşanan-hem de kısa bir arayla üst üste yaşanan -savaşlar belki de trajedinin en acı yönünü sergiliyordu. Bu anlamda Birinci Dünya Savaşı, romantik savaşların sonuncusu olma özelliğiyle yitik bir kuşağın yanılıklarını bünyesinde barındırıyordu. Ama yaşam, planlı bütünlükler şeklinde yaşanmıyor. Varolan ilişkiler sisteminde büyük ölçekli oynanan çıkar oyunları sonucundaki sürüklenim, insanları içine alarak önceden kestirilebilen bir sona doğru götürebiliyor. Ancak, önceden kestirilen bu son, her şeyin sonu olmuyor. Yaşam, yeni insanlarla varlığını yaşlı dünya üzerinde sürdürüyor. Yaşamın sürgitliğinde yaşanan nice olaylar derin izler bırakıyor belleklerde. Gelecek için ders alınması gereken izler bunlar... Ama her şey gibi yanılıklar da kendini yineliyor galiba... Yüzyılın ilk yarısının sonlarında ortaya çıkan İkinci Dünya Savaşı ve bunun sonunda yaşanan acılar son olma özelliğini göstermiyor. Savaşın sonunda atılan atom bombası büyük kitlelere yönelik yeni bir tehditin yanı sıra başka bir konuyu da gündeme getiriyor ki bu da belirttiğimiz büyük trajedinin bir diğer yönünü oluşturuyor: İçinde yaşadığımız çevremiz ve onun geleceği...

Dünyada milyonlarca insan ve milyonlarca yaşama biçimi var. Bu milyonlarca insana ve milyonlarca yaşama biçimine sahne olan dünyayı nasıl bir son bekliyor acaba?.. Şu ana kadar yaşadıklarımıza baktığımızda ve gelişim sürecini değerlendirdiğimizde bu soruya iyimser bir yanıt vermek çok güç. Sevindirici olan ise çevre sorunlarının dünyanın gündeminde başat bir konuma doğru yükselişi. Çevre bilincinin yaygınlaşması ve çevreci hareketin pek çok ülkede güç kazanması yine de çevremizin kirlenmesini önleyemiyor. "Doğa bize atalarımızdan miras kalmadı; biz onu gelecek kuşaklardan ödünç aldık" sloganı kendine ne kadar çok yandaş bulursa bulsun, dünya üzerinde oynanan çıkar oyunları çevremizin her geçen gün kirlenmesine neden oluyor. Körfez Savaşı'nda da böyle olmadı mı? İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda atılan atom bombası nedeniyle binlerce kişinin ölümüyle sonuçlanan büyük çılgınlık, beraberinde radyoaktif bir kirliliği de getirdi. Bunun sonrasında teknolojik gelişme ve modernleşmeye koşut olarak gerekli önlemlerin alınamaması, bu konuda gerekli bilincin yaşama geçirilememesi çevre kirliliğini gün geçtikçe doğayı tehdit edici bir unsur niteliğinebüründürdü. Çernobil kazası ve Körfez Savaşı'nda yaşanan çılgınlık yaşlı dünyamızın geleceği konusunda tekrar ciddi bir şekilde düşünmemizin gerekliliğini ortaya çıkardı. Ucuz ve kısa vadeli politikalarla bugünü kurtarmanın yerine yarını düşünmenin zamanı çoktan geçiyor bile.

Gerek dünyayı ödünç olarak kullanan biz

insanlar gerekse o insanlığa yön veren yönetici kurumundaki kişiler çevrenin korunması konusunda gerekli duyarlılığı göstermek zorundayız. Aksi durumda, çevreci hareket muhalif bir söylem olarak ötesine geçememe durumuyla karşı karşıya kalabilir. Çevreci bilinç yaşama geçirilemediği takdirde, Büchner'in Woyzck adlı oyununda betimlediği yalnız ve ışısız bir yaşamın, çorak ve kirliliği bir yerküreyle bütünleşmesi kabusu gözlerimizin önüne serilecektir. Bilim-kurgu romanlar ve filmler bu istenmeyen sonucu, insanın, daha doğrusu yaratıcı insanın imgeleminde canlılardan yalıtılmış, soğuk ve yaşanamaz bir dünya görüntüsü oluşturması sonucunda acı bir şekilde yansıtıyor. Bir gelecek korkusu egemen bilim-kurgu ürünlerinde. Bu korku çıplak bir dünyanın yansıtımı içerisinde kimi yapıtlarda yaşanacak yeni dünyaların aranması biçiminde dışsallaştırılıyor. Büchner'in masalındaki gibi yeryüzünde, diğer canlıların olmadığı bir dünyada yalnız başına ağlamamak için gerek insanlık gerekse bir bütün olarak doğanın korunması açısından insan olmanın gereğini yerine getirmeliyiz. Doğa ve insan birbirlerinden ayrılmaz bir bütündür. Yaşamın içinde en genel anlamıyla birbirlerini tamamlayıcı unsurlardır. Birinin yokluğunda diğerinin hiçbir anlamı olamaz. Bu nedenle yaşamı güzelleştirmek ve daha yaşanılır kılabilmek için trajedileri mutlu sonla noktalamak elimizde.

Yaşamın bizlere sunulmuş bir armağan olduğu gerçeğinden hareketle hayatı tüm unsurlarıyla yaşamalı ve bu güzelliği gelecek kuşaklara aktarmalıyız. Körfez Savaşı sırasında yapılan çılgınlıkların çirkin görüntülerini hepimiz anımsıyoruz. Petrolle kaplı bir denizde can çekişen kuşları nasıl unutabiliriz? Balıkların yaşayamadığı bir deniz düşünebilir miyiz?

Geçen yüzyıl boyunca ve yüzyılımız ilk yıllarında sanatçılar yalnızlaşmış insan olgusunu yoğun olarak işlerlerken, kirlenmiş bir çevrenin buna eklenmesini belki de hiç düşünmemişlerdi. Oysa, şimdilerde çözülen ilişkilerde yalnızlaşan insan temasına, kirlenmiş bir çevre içinde mutsuz insan kimliğini de eklemek pekala olası. Bilim-kurgu yapıtlardaki görüntüleri hiç akla getirmek istemesek de böyle bir sonun oluşmaması için çaba sarfetmeliyiz. Romantik sanatçıların cennet düşleri, yaşanabilir bir çevre anlamında bizler tarafından gerçeğe dönüştürülebilir.

Çevreci bilincinin muhalif söylemin ötesine geçmesi ve yaşama geçirilmesi umuduyla sloganımızı yineleyelim:

"Dünya bize atalarımızdan miras kalmadı; biz onu çocuklarımızdan ödünç aldık"...